

Коротка історія УАПЦ в Діаспорі

З історичного погляду офіційні основи Української Православної Церкви беруть свій початок від акту хрещення Київської Русі князем Володимиром Великим у 988 році, котра до 9-го століття багатьма істориками вважається колискою трьох великих слов'янських народів: українців, росіян і білорусів. Християнство прийшло до нас з Візантії - джерела культури. Протягом семи століть Православна Церква на Україні підлягала номінально Вселенському Константинопольському Патріархату - її Матірній Церкві. Це означає, що патріархи призначали Київських митрополитів, звичайно греків, за деякими винятками, але не втручалися у внутрішні справи Церкви.

Так вона могла вільно розвиватися і в 17-му столітті досягти свого розквіту. Вона була *de facto* автокефальною. Таку оцінку її становища дає наприклад також російський історик Голубинський. У наслідок політичних обставин на Сході Європи того часу та на вимогу Москви у 1686 році Київська Митрополія була відділена Вселенським Патріархом Діонісієм IV від її Матірньої Церкви - Константинополя і прилучена до Москви з порушенням канонічних правил і приписів. Що це відлучення було неканонічним актом, свідчить Синодальний Томос Вселенського Патріархату від 13 листопада 1924 р. про надання автокефалії Православній Церкві в Польщі.

Етапи відродження

Було декілька спроб відродити національну українську православну Церкву на Україні і тим самим відновити історичну Київську Митрополію. Вперше - після революції в Росії у 1917 р. та політичного усамостійнення України у листопаді 1917 р., коли Церковна Рада проголосила себе тимчасовим Церковним управлінням України. Після акту проголошення самостійності Української Народної Республіки 22 листопада 1918 р. послідувало відновлення української православної Церкви та проголошення її автокефалії українським урядом законодавчим актом від 1 січня 1919 року. Ця Церква існувала до того часу, коли перестала існувати самостійна українська державність у наслідок радянського поневолення України. Вдруге українська православна Церква сформувалася на Всеукраїнському Православному Соборі в Києві у жовтні 1921 р. вже в Радянській Україні. Тим, що вона себе зареєструвала, ця українська автокефальна православна Церква набула правного статусу. У період переслідування у 1930 р. вона була зліквідована. Третім разом Українська Православна Церква була відроджена під час німецької окупації України на тривалій канонічній основі. Після війни ця українська автокефальна православна Церква продовжує існувати лише на еміграції. Митрополит Полікарп

Відновлення канонічної ієрархії

Українська Автокефальна Православна Церква в Діаспорі (у Великобританії, Західній Європі, Австралії і Новій Зеландії) визнає себе частиною Єдиної, Святої, Соборної й Апостольської Церкви. Вона є тою Церквою, що була відроджена під час німецької окупації України і набула свій канонічний статус у 1941-1944 рр. з благословення Варшавського Митрополита Діонісія, а саме у наслідок того, що Варшавський Митрополит Діонісій, котрий сам був росіянином, поширив свою юрисдикцію на окуповані українські землі. У своєму меморандумі до німецьких цивільних властей від 15 липня 1942 року Митрополит Діонісій висловив погляд, що згідно з становищем Вселенського Патріарха його Помісна Церква є спадкоємницею давньої Київської Митрополії у її канонічній функції до 1686 р., коли вона була неканонічно

підпорядкована Москві. Митрополит Діонісій подбав також про відновлення української канонічної ієрархії для Української Православної Церкви, перші висвяти якої були звершені єпископами, що перебували у його юрисдикції.

Свідок подій того часу розповідає

Професор д-р теол. Фрідріх Гейер, директор семінару конфесійних студій при гайдельберзькому університеті, свідок подій того часу, розповідає: "Коли німецькі війська у 1941 р. зайняли українську столицю Київ, необхідним стало зайняти найважливішу єпископську катедру України, Київську, і тим самим відновити тяглість історії української національної Церкви там, де вона була перервана у 1686 році підпорядкуванням цієї Церкви Московському Патріархату. Синод Єпископів української Церкви, нещодавно конституйований з апробатою Варшавського Митрополита Діонісія, на своїй сесії у Пінську 8 лютого 1942 р. спинився на (кандидатурі - прим. перекладача) Архiepіскопа Ніканора Абрамовича, котрий ще того самого дня прийняв монаший постриг і був піднесений до сану архімандрита. Вже на слідуєчий день новий архімандрит, з благословення Митрополита Діонісія, перебуваючи у його юрисдикції, був висвячений на єпископа трьома єпископами Синоду - Полікарпом Луцьким, Александром Пінським та Юрієм Брестським - згідно канонів православної Церкви." (Див. "Wandlungen in der ukrainischen autokephalen orthodoxen Kirche" (Зміни в українській автокефальній православній Церкві) у вид.: KYRIOS, Квартальник для історії Церкви і доховості Східної Європи, Berlin, X/70, Hft. 2, S. 84 ff.)

На еміграції

Восени 1944 р. до Німеччини прибули дванадцять єпископів українського єпископату і розпочали організувати церковне життя у цій повоєнній країні. Митрополит Полікарп, котрий улітку 1945 р. перебував біля Ганноверу, скликав першу нараду Єпископів, котра відбулася 16 липня 1945 р. у м. Бад Кіссінген. На цій нараді було прийнято постанову надалі діяти як ієрархічний орган Української Автокефальної Православної Церкви на еміграції. Так улітку 1949 р. УАПЦ нараховувала коло 60 парафій, 20.000 вірних, 127 священиків та 20 дияконів. Парафії у повоєнній Німеччині розвивали жваве церковне життя. У Мюнхені існували Богословський Науковий Інститут та Богословсько-Педагогічна Академія, де викладали видатні українські науковці й богослови. Німеччина була для багатьох втікачів лише переходовою станцією. Гнані пережиттям сталінського терору, злиднів і нещастя починаючи з 1948 р. тисячі українських втікачів шукали притулку у Вільному світі - в США, Канаді, Австралії, Новій Зеландії, Південній Америці. У зв'язку з переселенням православних українців з Німеччини у 1946-51 рр. емігрувала і більша частина єпископів і духовенства. З ієрархії УАПЦ в Європі залишились тільки Митрополит Полікарп у Франції з осідком у Ольней-су-Буа під Парижем (від травня 1950 року, до того перебував у Німеччині в українських таборах Гронау і Гайденау) і Архiepіскоп Ніканор (Абрамович) у м. Карлсруге. Під безпосередньою духовною опікою Митрополита Полікарпа залишились церковні осередки УАПЦ у Франції, Бельгії, Англії, Австрії, Австралії й інших заокеанських країнах. Архiepіскоп Ніканор керував усіма парафіями у Німеччині. На церковному Соборі УАПЦ в Парижі 15-16 вересня 1952 р. за його велику працю для УАПЦ Архiepіскоп Ніканор був піднесений до сану митрополита і обраний на заступника митрополита УАПЦ. Митрополиту Полікарпу за

його великі заслуги перед УАПЦ Собор надав титул “Його Блаженство, Блаженніший Митрополит Полікар”

Після смерті Митрополита Полікарпа 22 жовтня 1953 р. Архієпископ Ніканор приступив до керування УАПЦ. 28 жовтня того ж року в Парижі відбувся Надзвичайний Собор УАПЦ, на котрому Митрополит Ніканор був обраний Первоієрархом УАПЦ на еміграції. Це обрання Ніканора на становище Первоієраха УАПЦ було схвалено на Першому Соборі Митрополії УАПЦ, що відбувся 16-18 грудня 1956 р. в м. Карлсруге. На Соборі був прийнятий Статут УАПЦ. Були обрані кервні органи і на заступника Митрополита був обраний Архієпископ Мстислав (Скрипник).

Після смерті Митрополита Ніканора з 20 на 21 березня 1969 р. відбувся Надзвичайний Собор УАПЦ 12-14 вересня 1969 р. в Оттобуні коло Мюнхену, на котрому Вископреосвященніший Владика Мстислав, Архієпископ Нью-Йоркський, колишній Єпископ Переяславський і Вікарій Митрополита Київського, був обраний на становище Митрополита - Первоієрархом УАПЦ в Діаспорі. Владика Мстислав упокоївся 11 червня 1993 року. На Сьомому Соборі УАПЦ в Діаспорі з 8 по 10 квітня 1994 р. при Соборі Св. Архистратига Михаїла у м. Генк, Бельгія, Вископреосвященніший Владика Константин (Буган) був обраний Первоієрархом УАПЦ в Діаспорі з наданням йому титула “Блаженніший Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви в Діаспорі”.

Під Омофором Вселенського Патріархату

Українська Православна Церква закордоном (в Канаді, США, Південній Америці, Великобританії, Західній Європі, Австралії та Новій Зеландії) становить тепер самостійну гілку її історично сформованої Матірної Церкви - Київської Митрополії. Єпископат УПЦ закордоном об'єднаний у „Постійній Конференції Українських Православних Єпископів поза межами України”. УПЦ в Канаді перебуває вже від квітня 1990 р. під омофором Вселенського Патріархату. Від почату 1995 р. Українська Православна Церква закордоном цілому перебуває у канонічній і євхаристичній єдності з Вселенським Константинопольським Патріархатом і тим самим з усіма канонічними Автокефальними Православними Помісними Церквами. У Неділю Православ'я, 12 березня 1995 р., Його Всесвятість Патріарх Варфоломій I у своїй промові ствердив прийняття усіх православних українців у Діаспорі під його юрисдикцію. Таким чином був відновлений історично зумовлений зв'язок з Вселенським Патріархатом.